

politiker och pressmän åtminstone ansett saken värd en omprövning. I varje fall borde, tycker man, socialdemokraternas talesmän funnit det angeläget att utförligt diskutera de meningar som framförts av motståndarna — däribland några av partiets främsta män och klaraste huvuden. Men så är icke fallet. I stort sett förbigås kritiken eller besvaras med några hånfulla tillmälen. Till och med statsrådet Wigforss faller tillbaka på allmänt tal om svårigheten att överblicka framtiden och vitsar om att rikedomerna bärs lätt om den delas av alla.

Icke minst egenartade är statsministerns inlägg i debatten. För ett par veckor sedan tog han upp åsikten att förslaget genomförande på tilltänkt sätt skulle vara grundlagsstridigt, en tanke som hävdats bland annat av Svea och Göta hovrätt och överståthållare Nothin.

ingick dock ej på debatt i själva sakfrågan. Tvärtom varnade han för att införa grundlagen i den politiska diskussionen, det skulle verka oroande och upphetsande och kunde rent av leda till att respekten för grundlagen gick förlorad. Han varnade icke för en grundlagskränkning, men väl för allt tal om grundlagskränkning. Detta fantastiska bidrag till meningsutbytet överträffades dock häromdagen av hr Erlander själv. Utlåtandena från skilda myndigheter i skattefrågan jämfördes med en känd kåsörs skämtsamheter. Saken blev inte bättre genom dementin att jämförelsen icke gällde av socialdemokratiska ämbetsmän författade yttranden.

Morgen-Tidningens insatser är ledaren värdiga. För någon tid sedan presenterades i en karikatyrteckning Svea hovrätt som "miljonärernas fasta borg": den enögda rättvisan i hovrättspresidentens skepnad försäkrade en fet kapitalist om sin villighet att strida för de rikas intressen. Att icke de höga socialdemokratiska ämbetsmännen förevisas på samma sätt tyder på att man ännu håller på anständigheten partivänner emellan. Gårdagens underledare om Kooperativa förbundets kritiska utlåtande är det senaste exemplet på denna typ av argumentation. Förbundet har haft det svårt, säges det. Det vågade inte låta bli att yttra sig. Men det måste också ta hänsyn till alla meningar inom organisationen. Därför talade man i yttrandet litet om inflationen; "det går ett långt stycke". "Slutligen — evad nu även gäller

avvägningen av den skatt som i alla fall måste tas ut — kan man yttra sig högaktingsfullt om den stora konfiskatoriska skatt som diskuterats teoretiskt — handrörelse åt kommunister och socialister — samt rekommendera ytterligare utredning av den lilla konfiskatoriska skatt som diskuteras praktiskt — handrörelse åt folkpartiet och högern." Här antydes alltså att Kooperativa förbundet yttrar sig i skattefrågan efter rena opportunitetssynpunkter. Förbundet har egentligen ingen åsikt; det vill bara ställa sig väl hos alla. Det socialdemokratiska föraktet för ämbeten och sakkunskap sträcker sig alltså även till de stora folkrörelserna — om de vågar säga emot partiet.

Ett parti vars talesmän behandlar en central fråga på detta sätt har nått långt i känsla av egen makt i misstro till menige mans

D. N.

21/2 1947

Socialdemokratien och skattedebatten

Skatteberedningens betänkande har formell och teknisk inriktning. Framställda förslagens ekonomiska-sociala verkningar diskuteras. Belysande jämförelser med utlåtandena i främmande länder ges. En principiell motivering av de betydande förändringar i skattens struktur och produktbetingelser som reformen kan medföra har man inte ansett sig behöva. I den mån mera allmänna redovisas har de ofta en spegellikhet och verklighetsfrämmande karakter. Typiskt är motivet för skattens utökning: den avlidne genom sina besparingar under levnadsstiden ha kommit i en skuld förhållande som vid hans död måste betalas. Om han däremot hade upp sina tillgångar dör han skuldfri.

För denna förening av bristande undersökning och mystik har den offentliga debatten haft en stor uppgift att fylla. Först genom den rad

av utlåtanden som myndigheter och organisationer avgivit har det blivit möjligt för allmänheten att på några huvudsakliga punkter pröva och bedöma skatteförslagets verkliga innebörd. Det behov av utredning som själva skattebetänkandet förbiset har visserligen icke på detta sätt helt kunnat fyllas. Nya undersökningar är behövliga för ett klarläggande, och det är i första rummet sådana undersökningar oppositionen kräver.

En egendomlig ställning har i denna debatt intagits av socialdemokratien. Flera av dess främsta män har haft anledning att i sin egenskap av förvaltningschefer yttra sig över förslaget. De har nästan genomgående ställt sig starkt kritiska. Så är fallet med överståthållare Nothin, landshövdingarna Sandler, Thomsson, Jacobsson, generaldirektören i statskontoret Björck. De två återstående socialdemokratiska landshövdingarna har tillstyrkt endast med vissa allmänna eller speciella reservationer. Man kan alltså uppställa regeln att socialdemokrater som genom höga ämbeten fått en självständig ställning gentemot partiet icke delar sitt partis ståndpunkt i skattefrågan. Senast har en organisation som till övervägande del består av arbetare och socialdemokrater, Kooperativa förbundet, på centrala punkter anmält en klart avvikande uppfattning.

Inför allt detta skulle man kunna vänta sig att socialdemokratiska